

Ecuador

Soltész Béla – Sente-Varga Mónika

Bevezetés

„Nálunk megteheted azt, hogy a Csendes-óceán partján reggelizel, a hegyvidéken ebédelsz, és az amazóniai trópusi őserdőben vacsorázol” – mondta Rafael Correa volt ecuadori elnök,²¹⁸ utalva az ország igen változatos domborzati és éghajlati viszonyaira. *Ecuador* neve spanyolul annyit tesz: Egyenlítő, és a földgömb leghosszabb szélességi köre valóban itt halad keresztül. Az első tudományos expedíció, amely az Egyenlítő pontos helyének meghatározására törekedett, erre a helyre érkezett: a francia tudósok – Godin, Bouguer és La Condamine – 1736-ban utaztak Quitóba, és jelölték meg a várostól mintegy húsz kilométerre északra húzódó vonal pontos helyét.²¹⁹

Ecuador területe az egykori Inka Birodalom legészakibb tartománya volt, történeti-kulturális szempontból tehát az Andok középső részéhez, Peruhoz és Bolíviához kötik szoros szálak. A gyarmati időszakban azonban a Bogotá székhelyű új-granadai alkirálysághoz csatolták, és a függetlenedés után a Simón Bolívar vezette Nagy-Kolumbia államalakulat részévé vált. Az egykori föderációra emlékeztetnek az ecuadori zászló színei, amelyek megegyeznek Kolumbia és Venezuela trikolórájával.

Ecuador végül 1830-ban önállósodott, és vált egyfajta összekötő kapocssá Dél-Amerika nagyrégiói között: az indián többségű középső Andok, a kreol kultúrájú kolumbiai hegyvidék, a Csendes-óceán térsége és az amazóniai dzsungel metszéspontjában fekvő ország földrajzi és kulturális diverzitása ellensúlyozza viszonylag kis területét: Ecuador olyan, mint Dél-Amerika kicsiben.

Földrajzi és közigazgatási jellemzők

Ecuador nemzeti önazonosságában mind a mai napig fontos szerepet játszanak az említett földrajzi meghatározottságok. Az ország területe 272 000 km², ami dél-amerikai viszonylatban meglehetősen csekélynek számít, fekvése alapján azonban komoly stratégiai előnyökkel rendelkezik. Ecuador területén az Andok vonulatai elkeskenyednek, és nagyon közel kerül egymáshoz három, gyökeresen eltérő karakterű tájegység: a száraz óceánparti síkság, a hűvös hegyvidék és a forró amazóniai dzsungel. Ecuadoron keresztül halad a Pánamerikai Autóút, és itt kerül a legközelebb a Csendes-óceán partvidéke az Amazonas-medencéhez:

²¹⁸ GREENBERG, Peter (2016): *Ecuador. The Royal Tour*. Check Six Productions.

²¹⁹ ESPINOSA, Carlos – LOMNÉ, Georges comp. (2013): Ecuador y Francia: diálogos científicos y políticos (1735–2013) In *L'Équateur et la France: un dialogue scientifique et politique (1735–2013)*. Quito, FLACSO, Sede Ecuador – Embajada de Francia en Ecuador, Instituto Francés de Estudios Andinos.

nem véletlen, hogy a mai Ecuador területéről indult útnak 1541-ben Francisco de Orellana, az első európai, aki végighajózott az Amazonas folyón, egészen az atlanti-óceáni torkolatig.²²⁰ Ecuador közlekedési, áruszállítási szempontból mind a mai napig jelentős szerepet tölt be Dél-Amerikában.

Az ország fővárosa, Quito 2850 méteres tengerszint feletti magasságban fekszik, így ez a világ második legmagasabban elhelyezkedő fővárosa a bolíviai La Paz után. 2017-ben 1,9 millióan lakták.²²¹ A gyarmati időszakban a spanyol és kreol elit a mérsékelt hegyvidéki klímát preferálta a fülledt, tengerparti Guayaquil városával, az ország legfontosabb kikötőjével szemben. Így bár a tengerparti metropolisz népesebb és gazdaságilag is fontosabb, politikai és kulturális szempontból Quito az ország központja. Quito egyike a legelső városoknak, amelyeket az UNESCO a Világörökség részének nyilvánított, mivel az ecuadori főváros büszkélkedhet Latin-Amerika egyik legnagyobb és legrégebben megmaradt koloniális óvárosával.

A népesebb és gazdasági szempontból is fontosabb Guayaquil városával mindig is egyfajta szembenállás jellemezte. A régiók közötti csekély interakció valamelyest nőtt a két nagyvárost összekötő vasútvonal megépítésével, amely – amerikai és brit koncesszióban, rengeteg anyagi és emberi áldozat nyomán – 1908-ra lett kész. Ekkor az *Oriente* (az ország keleti részén elterülő amazóniai erdőség) még gazdaságilag jelentéktelen és gyéren lakott terület volt, később azonban az olajlelőhelyek feltárásával ez a régió is felértékelődött. A *Sierra* (hegyvidék) és a *Costa* (tengerpart) vetélkedése mind a mai napig meghatározó az ország életében.²²² Szemléletes volt az az eset, amikor 1988-ban a guayaquili Febres Cordero nem volt hajlandó átadni az elnöki szalagot utódjának, a quitói Rodrigo Borjának.²²³ A politikus meggyőzése helyett inkább megváltoztatták a beiktatási protokollt.²²⁴ A regionális töredezettség ma is az ország alapvető kihívásai közé tartozik.

Ecuadorhoz tartozik a világhírű Galápagos-szigetcsoporthoz, amelynek páratlan élővilága az 1835-ben a szigetekre látogató Charles Darwint is megihlette. Az egyes állatfajok – és különösképpen a környezetükhöz alkalmazkodó galápagosi pintyek – összehasonlító vizsgálatának fontos szerepe volt az evolúció általános elméletének kialakításában. Ma a szigetcsoporthoz fokozottan védett terület, a turisták beutazását szigorú szabályozások korlátozzák.

Földrajzi széttagoltsága ellenére Ecuador közigazgatási rendszere unitárius, az ország területe huszonnégy megyére (*provincia*) oszlik, amelyeknek nincsenek széles jogkörei. A Galápagos-szigetcsoporthoz speciális státuszt élvez. Fejlesztéspolitikai szempontból a két nagyváros mellett hét fejlesztési régió létezik, amelyek mindegyike 3–4 megyét foglal magában.²²⁵

²²⁰ HARRIS, Mark (2017): Revisiting first contacts on the Amazon, 1500–1562. *Revista Tempo*, Vol. 23, No. 3. 509–527.

²²¹ Tras las cifras de Quito, Instituto Nacional de Estadística y Censos. INEC, 2017. 12. 05. Forrás: www.ecuadorenlinea.gob.ec/tras-las-cifras-de-quito/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²²² Ecuador része még 1832 óta a Galápagos-szigetek.

²²³ HANRATTY, Dennis M. ed. (1991): *Ecuador – a Country Study*. Washington D. C., Library of Congress. 156.

²²⁴ ROCHA, Hernando (1988): Castro, Shultz and Ortega in Ecuador for inauguration. *UPI*, 1988. 08. 09. Forrás: www.upi.com/Archives/1988/08/09/Castro-Shultz-and-Ortega-in-Ecuador-for-inauguration/1667587102400/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²²⁵ *Secretaría Nacional de Planificación y Desarrollo* (é. n.): Niveles administrativos de planificación. Forrás: www.planificacion.gob.ec/3-niveles-administrativos-de-planificacion/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 29.)

Gazdasági jellemzők

Ecuador a híres 1889-es párizsi világkiállításon inka motívumokkal díszített neoprehiszán pavilonnal vett részt, s amelyben elsődlegesen agrárorszádként mutatkozott be. A kiállított termékek között szerepeltek szőttesek és kalapok,²²⁶ illetve számos mezőgazdasági termék: vanília, kókusz, cukornád, különböző trópusi fák, ananász, narancs, kávé, kinin és növényi elefántcsont (*tagua*).²²⁷ A központi helyet az ország legfőbb exportcikke, a kakaó foglalta el.²²⁸ Szomszédaival – Peruval és Kolumbiával – ellentétben Ecuador nem rendelkezett igazán számottevő arany- és ezüstlelőhelyekkel.

Hasonlóan azonban más latin-amerikai országokhoz Ecuador is olyan nyersanyag-termelőként integrálódott a világpiacon, amelynek domináns termékei a kereslet-kínálat ingadozásait szorosan követve ciklikusan váltották egymást. A függetlenség óta három nagyobb ciklus (kakaó, banán, kőolaj) különböztethető meg. A 19–20. század fordulójára az ország a világ legnagyobb kakaótermelőjévé vált. Az export kétharmadát ez az egy termék adta, Ecuador világpiacon részesedése 20% körül mozgott. A húszas években azonban járványok tették tönkre a termést, az export 1920 és 1923 között kevesebb mint a felére csökkent. A kakaópiacra Afrika vette át a vezetést. „Míg 1900-ban az Újvilág exportálta a kakaó 81,2%-át, a fekete kontinens pedig a 15,6%-át, addig az arányok 1930-ra 32,5% (Amerika) és 64,1%-ra (Afrika) változtak.”²²⁹ A kakaóciklus vége Ecuadorban gazdasági és politikai krízishez vezetett, 1925-ben a katonaság vette át a hatalmat.²³⁰

A banán a második világháború után vált domináns árucikké. A kereslet növekedésében és az exportlehetőségek kiszélesedésében szerepet játszottak a termék hagyományos exportőreinek számító közép-amerikai országok (úgynevezett banánköztársaságok) termését megtizedelő járványok. A *boom* a hatvanas évekre kifűjt, azonban a banán – a kakaóhoz hasonlóan – továbbra is fontos exportcikk.

Az 1960-as években kezdődött és ma is tart a kőolajhoz kapcsolódó gazdasági ciklus. Ennek előzményei az 1920-as évekre nyúlnak vissza, és magyar vonatkozása is van ifj. Lóczy Lajos (Budapest, 1891 – Rio de Janeiro, 1980) révén. A Kir. Magyar Földtani Intézet igazgatója ebben az évtizedben dél-amerikai expedíciója során „elkészítette a délnyugat-ecuadori partvidék, a Santa Elena-félsziget topográfiai és geológiai térképét [...]. Azonkívül az Andok keleti lejtőjén az ismeretlen Orientén kutatott, a Río Pastaza, az Amazonas baloldali mellékfolyója felső folyásánál. [K]ijelölte a petróleumfúrásra alkalmas pontokat.”²³¹ A Santa Elena-félszigeten már 1921-ben megkezdődött a kitermelés, az áttörésre azonban a hatvanas évekig várni kellett. Ekkor bukkantak hatalmas olajmezőkre az ország amazó-

²²⁶ Ecuador hagyományos kézműves terméke a *sombrero de paja-toquilla*, avagy a panamakalap. A Panama-csatorna építése alatt vált népszerűvé és ismertté, az elnevezés miatt sokan azt hiszik, hogy Panamában készül.

²²⁷ Az elefántcsontpálma gyümölcsének kemény magjából Európában játékokat, bútorok fogantyúit és gombokat gyártottak. 1915-ben az összes export nagyjából egy tizede. HIDROVO QUIÑÓNEZ, Tatiana (2006): *Manta: una ciudad-puerto en el siglo XIX. Economía regional y mercado mundial. Procesos*, Vol. 24, 97.

²²⁸ BRAVO, Luis (1890): *América y España en la exposición universal de París de 1889*. Paris, Imprimerie Administrative Paul Dupont. 98–99.

²²⁹ CEPAL (1954): *El desarrollo económico del Ecuador*. México, ONU. 407.

²³⁰ A kakaóciklusról és a húszas évek gazdasági és politikai viszonyairól lásd SZENTE-VARGA Mónika (2015): Pillanatkép: Ecuador 1920-ban. *Acta Scientiarum Socialium*, 45. sz. 51–59.

²³¹ BAKTAY Ervin – JUHÁSZ Vilmos – TEMESY Győző (1938): *A Föld felfedezői és meghódítói IV. Észak-, Közép- és Dél-Amerika*. Budapest, Révai Irodalmi Intézet. 440–441.

niai területein, s vált a kőolaj a gazdaság húzóágazatává. 1972-re megépült a transzandoki kőolajvezeték a tengerpartig. Az 503 km hosszú vezetéken Esmeraldas kikötőjébe jut az olaj, ahonnan vagy exportálják, vagy a helyi kőolaj-finomítóban feldolgozzák.

A kőolaj-kitermelés fellendülése alapjaiban változtatta meg Ecuador gazdasági és külkereskedelmi pozícióit: 1973-ban belépett a Kőolaj-exportáló Országok Nemzetközi Szervezetébe (OPEC). Az ország valutabevétele 1971 és 1974 között nyolcszorosára nőtt.²³² A hetvenes évek második felétől azonban elmaradtak a várt összegek, s az ecuadori vezetés külföldi kölcsönöket vett fel. 1976 és 1979 között az ország külföldi adóssága megnégyszereződött, 1986-ra már 9 milliárd dollárra rúgott.²³³ 1984-ben az ecuadori export 70%-át a kőolaj tette ki, és a kormány bevételeinek nagyjából a felét fedezte. Mivel az ország vezetése ettől az egy terméktől várt jelentős jövedelmet, terveit erre alapozta, Ecuador 1985-ben egy évre felfüggesztette OPEC tagságát,²³⁴ hogy termelését s egyúttal bevételeit növelhesse. Hasonló indokok mentén szüneteltette tagságát 1992 és 2007 között.²³⁵ Bár azóta Ecuador újra az OPEC tagja, viszonya a szervezettel nem feszültségmentes. Az ország hivatalosan elismerte, hogy nem fogja tartani az OPEC által meghatározott termelési kvótákat. A kormány ezt azzal indokolta, hogy szüksége van a kőolajból származó jövedelemre a költségvetési hiány kipótolása céljából. Csökkentés helyett ezért növelni kívánja termelését, napi 700 000 hordányira 2021-ig.²³⁶ Az ecuadori döntés nem fogja jelentősen befolyásolni a világon kitermelt kőolaj mennyiségét, azonban precedenst teremthet a szervezeten belül arra, hogy a tagok a rájuk rövid távon nem kedvező megállapodások alól kihúzzák magukat.

Jelenleg a kőolaj az alacsony világpiaci árak miatt csak az ecuadori export 30%-át teszi ki (2016). Jelentős tételnek számít a kivitelben a banán (16%), a rákfélék (15%), a hal (5,3%), a vágott virág (4,8%) és a kakaóbab (3,7%). A legfontosabb gazdasági partnerek az Amerikai Egyesült Államok és a szomszédos országok. Az export legnagyobb része Észak-Amerikába kerül (32%, USA), 5,6% jut Peruba, 4,8% Kolumbiába. Érdekes, hogy 7% körüli részesedése van Chile mellett Vietnamnak. Utóbbi országba Ecuador szinte kizárólag rákféléket exportál. Behozatal tekintetében is az Amerikai Egyesült Államok áll az élen (23%), nem sokkal lemaradva követi Kína (19%), majd jóval kisebb értékkel Kolumbia (8,2%). A másik szomszéd, Peru aránya sem elhanyagolható (3,9%).²³⁷ A külkereskedelem jelentős része a kikötőkön keresztül bonyolódik (Guayaquil, Puerto Bolívar, Manta, Balao és Esmeraldas). Guayaquil két kikötővel rendelkezik, az 1960-as években épített Puerto

²³² HANRATTY 1991, xxiii.

²³³ HANRATTY 1991, xxiv.

²³⁴ HANRATTY 1991, 108.

²³⁵ OPEC: *Ecuador facts and figures*. Forrás: www.opec.org/opec_web/en/about_us/148.htm (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²³⁶ VAUGHAM, Adam (2017): Ecuador risks Opec split by increasing oil output. *The Guardian*, 2017. 07. 18. Forrás: www.theguardian.com/business/2017/jul/18/ecuador-opec-oil-output-production-cuts-price (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

Ecuador producirá 700.000 barriles diarios de petróleo en 2021, promete ministro de Hidrocarburos. *Andes*, 2017. 11.09. Forrás: www.andes.info.ec/es/noticias/economia/1/ecuador-producira-700-000-barriles-diarios-de-petroleo-en-2021-promete-ministro-de-hidrocarburos (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²³⁷ OEC (2016): *Ecuador*. Forrás: <https://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/ecu/> (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

Nuevo az országban a legnagyobb. 2000 tájékán az import mintegy 90%-a, az export közel 50%-a haladt át Guayaquil kikötőin.²³⁸

Ecuador a „nyersanyagátok” klasszikus példája. A fejlődés-gazdaságtanban használt terminus²³⁹ arra vonatkozik, hogy egy nyersanyagexportőr ország gazdasága, gazdasági-társadalmi fejlődése és politikai stabilitása a domináns terméktől függ, ám ennek a természeti kincsnek a kitermelése óriási károkat okoz, és hosszú távon kifejezetten hátráltatja a fejlődést. A kőolaj tipikusan ilyen erőforrás: a 20. század utolsó harmadában az OPEC-tagállamok egy főre jutó GDP-je nemhogy nőtt, hanem 1,3%-kal csökkent.²⁴⁰

Mindehhez a paradox hatáshoz Ecuador esetében a környezeti károkat is hozzá kell számolni, hiszen a lelőhelyek többsége az amazóniai esőerdőben található. A Texaco 1964 és 1990 közötti ecuadori működése folyamán a becslések szerint 1 millió hektárnyi erdő vált szennyezetté; 680 000 hordónyi kőolajszármazék került a talajba, s 63 000 millió liter szennyvizet eresztettek Amazónia folyóiba.²⁴¹ A területen élők 1993-ban egy New York-i bírósághoz fordultak. Csaknem 20 évvel később, 2011-ben az ügy tárgyalása a Texacót megvásárló Chevron kérésére Ecuadorba került,²⁴² ahol kimondták az ítéletet: a cégnek 9500 millió dollárnyi kártérítést kell fizetnie, és nyilvánosan bocsánatot kell kérnie az okozott károkért. A Chevron azonban ezeket eddig nem tette meg, arra hivatkozik, hogy az ecuadori igazságszolgáltatás elfogult volt. Bár az ítélet jogerős, a harmincezeres károsultnak megítélt pénzt nehéz lesz behajtani egyrészt az összeg nagysága miatt, másrészt mert a Chevronnak nincsenek érdekeltségei Ecuadorban, amiket a kormány lefoglalhatna.

A Texacóval kapcsolatos negatív tapasztalatok nyomán sokaknak szimpatikus volt Rafael Correa ökoszocialista programja, amelyben hangsúlyos szerepet kapott a környezetvédelem.²⁴³ 2007-ben az ecuadori elnök arra kérte a világot, hogy segítse országát azzal, hogy a világ egyik legnagyobb biodiverzitású területe, a Yasuni Nemzeti Park alatt fekvő kőolajkészletek értékének felét megtéríti, így Ecuador elállna attól, hogy ezeket kitermelje.²⁴⁴ A kezdeményezés vegyes visszhangot váltott ki.²⁴⁵ Hat év alatt összesen mintegy 200 millió dollárt ajánlottak fel. 2013-ban az összeg elégtelenségére és gazdasági problémákra hivatkozva Correa bejelentette, hogy mégis kitermelik az UNESCO bioszféra-rezervátuma alatt rejtőző kőolajat. A kitermelés már zajlik, naponta több mint 20 000 hordónyi kőolajat

²³⁸ *Ports of Ecuador*. Forrás: <https://seaport.homestead.com/files/ecuador.html> (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.) és HANRATTY 1991, 145.

²³⁹ AUTY, Richard M. (1993): *Sustaining Development in Mineral Economies: The Resource Curse Thesis*. London, Routledge.

²⁴⁰ GYLFASSON, Thorvaldur (2001): *Natural Resources and Economic Growth: What is the connection?* CESifo Working Paper, No. 530.

²⁴¹ CAZORLA, Orlan – GARTOR, Miriam (2015): Los daños por los que la petrolera estadounidense Chevron no ha indemnizado a sus víctimas en Ecuador. *El Diario*, 2015. 06. 06. Forrás: www.eldiario.es/desalambre/petrolera-estadounidense-Chevron-impregna_Ecuador_0_395461212.html (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁴² SKIDMORE, Thomas – SMITH, Peter – GREEN, James (2010): *Modern Latin America*. New York – Oxford, OUP, 188.

²⁴³ BTI (2016): *Ecuador Country Report*. Gütersloh, Bertelsmann Stiftung, 25.

²⁴⁴ CARROLL, Rory: \$350m to leave oil in the ground. *The Guardian*, 2007. 08. 31. Forrás: www.theguardian.com/environment/2007/aug/31/1 (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁴⁵ VIDAL, John: Project to leave oil in ground under Yasuni park reaches \$300m. *The Guardian*, 2012. 11. 23. Forrás: www.theguardian.com/environment/2012/nov/23/yasuni-oil-ground-project (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

nyernek ki.²⁴⁶ Még akkor is, ha a környezetvédelmi szabályokat betartják, a megnövekedett emberi jelenlét meg fogja változtatni a területet: az infrastruktúra-fejlesztés nyomán, az Amazóniába vezető utak mentén megkezdődő illegális fakitermelés és bányászat, a bennszülött törzsek életterének és életminőségének csökkenése egyaránt kérdésessé teszi a kitermelés gazdasági vetületén túlmutató, társadalmi és humánökológiai hasznosságát.

Társadalom és szociálpolitika

Ecuador latin-amerikai viszonylatban is kiemelkedően komplex etnikai összetétellel rendelkezik. Fontos jellemző, hogy noha a lakosság eredetét tekintve indián, európai és afrikai komponenssel is rendelkezik, ezen különálló kategóriák létszámánál sokkal jelentősebb a különböző kevert etnikumokhoz tartozók száma. A CIA becslései szerint az ecuadoriak 7%-a számít őslakos (indián) etnikumúnak, míg 6,1%-uk európai (fehér) és 1%-a afrikai (fekete) eredetű. Ezzel szemben a lakosság mintegy 86%-a tekinthető kevert leszármazásúnak: az ecuadoriak 71%-a mesztic (európai és indián felmenőkkel rendelkező), illetve 7,4 %-a *montubio* (amely szintén egy mesztic népcsoportot jelöl, az óceáni partvidék önálló etnikulturális identitással rendelkező lakóit). 4,3% afroecuadori, 1,7% pedig mulatt identitású – ők azok, akik afrikai és európai felmenőkkel is rendelkeznek.²⁴⁷

Mivel ezek a kategóriák az európai elképzelésekkel szemben nem kizárólagosan etnikai fogalmak, hanem az egyénnek a társadalomban elfoglalt helyét is mutatják, és ennek, továbbá anyagi körülményeinek függvényében változhatnak, ezenkívül az indián (*indígena*) kategória diszkriminatív lehet, számos eltérő statisztikával találkozhatunk. Például az Instituto Nacional de Lenguas Indígenas szerint az Ecuadorban élő őslakosok aránya 35% (1996–1997), azaz 4,2 millió fő volt az ezredfordulón. Ebből közel 4 millió kecsua, 150 000 tengerparti manta és 70 000 amazóniai shuar indián.²⁴⁸ A többi csoport összesen nem tett ki 50 000 főt.²⁴⁹ Az ecuadori statisztikai hivatal népszámlálási adatokon alapuló eredményei viszont ennél jóval kevesebbet mutatnak: mindössze 7% körüli értékkel kalkuláltak (2001).²⁵⁰

Az ország összetett etnikai viszonyai mellett a földkérdés jelentett komolyabb társadalmi konfliktusforrást a 20. század második felében. Mindaddig az országban az úgynevezett *huasipungo*-rendszer működött, ami azt jelentette, hogy az indián családok a nagybirtokos (javarészt kreol) családok tulajdonában álló területek meghatározott részein felépíthették a házaikat, és művelhettek egy kisebb kertet, amelynek tulajdonjoga ugyanakkor nem volt az övék. Az 1948 és 1973 között végrehajtott földreform ezzel szemben arra tett kísérletet, hogy a nagybirtokok meg nem művelt részeit kiossza a szegényparasztságnak. A föld-

²⁴⁶ VIDAL, John: Oil drilling underway beneath Ecuador's Yasuní national park. *The Guardian*, 2016. 10. 26. Forrás: www.theguardian.com/environment/2016/oct/26/oil-drilling-underway-beneath-ecuadors-yasuni-national-park (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁴⁷ *The World Factbook* 2017. Washington D. C., CIA.

²⁴⁸ Az ecuadori indiánokról és társadalomról részletesebben lásd: LETENYEI László – VÖRÖS Miklós – GULYÁS Anna (1994): *Otavaló. XX. századi életformaváltás ecuadori indiánoknál*. Budapest, Néprajzi Múzeum; LETENYEI László (2008): *Tanulmányok az Andokról*. Budapest, TeTT könyvek.

²⁴⁹ Ecuador. In *Pueblos Indígenas y Derechos Constitucionales en América Latina: un panorama*. México, Instituto Nacional de Lenguas Indígenas. 284.

²⁵⁰ CHISAGUANO, Silverio (2006): *La población indígena del Ecuador*. Quito, INEC. 19.

birtokosok azonban – látván, hogy könnyen elveszthetik birtokaik egy részét – gyors modernizálásba kezdtek, mezőgazdasági gépeket vettek, és művelés alá vonták az addig parlagon heverő földeket, az indián és mesztic paraszti lakosság egy része pedig a városokba kényszerült költözni.²⁵¹

A városlakók aránya viszonylag lassú, de folyamatos emelkedést mutat (kb. 25% 1950; 40% 1970; 56% 1990;²⁵² 64,2% 2017). Az ország urbanizációs szintje ugyanakkor latin-amerikai viszonylatban alacsony; hasonló Paraguayéhoz (60,2%), elmarad a szomszédos országokétól (Kolumbia, 77% és Peru, 79,2%).²⁵³ A rosszul sikerült földreform ráadásul éppen egybeesett a demográfiai átmenettel, vagyis azzal az időszakkal, amikor az orvostudomány fejlődésének köszönhetően egyre kevesebb gyerek halt meg, és egyre többen érték meg a felnőttkort, így néhány évtized alatt Ecuador jóval népesebb, de jóval szegényebb is lett: az ország lakossága 1950-ben 3,2 millió fő volt. 1990-re ez a szám megháromszorozódott (9,7 millió),²⁵⁴ 2016-ban meghaladta a 16,3 millió főt.²⁵⁵

Ecuador 2008-ban elfogadott alkotmányának alapján az ország „interkulturális és plurinacionális” állam, az alaptörvény 57. cikkelye pedig az őslakos közösségek, népek és *nemzetek* kifejezést használja. Mindez egy hosszú folyamat eredménye: Ecuador volt az egyik olyan latin-amerikai ország, ahol történetileg a legerősebb és legegységesebb volt az indiánok jogaiért küzdő társadalmi mozgalom. Ahogy Anderle Ádám összefoglalójából kiderül, „1944-ben az Indiánok Ecuadori Szövetségét (FEI) még fehér indigenista értelmiségiek alkották. Az 1989-ben létrejött Ecuadori Partvidék Bennszülött Népeinek és Nemzetiségeinek Szövetsége (CONAINE) azonban már nevében is tükrözi e fordulatot. A korábban használt *indio* (=indián) szó helyett, mely egyre inkább pejoratív Európa-centrikus tartalmú fogalomná vált, e mozgalom – s ma már más országok hasonló mozgalmai is – önmagát az *indígena* (=bennszülött) szóval jellemzi. [...] A többi nagy ecuadori szervezet a CONAINE-hez hasonlóan más jegyeit is mutatja egy új identitásnak. Mint látjuk, az Ecuador Kecsua Nemzetiségű Népeinek Szövetsége (Ecuarunari, 1972) és az Amazonas Bennszülött Nemzetiségeinek Szövetsége (Confenaie, 1980) már nemzetiségként határozza meg önmagát.”²⁵⁶

Fontos identitásképző elem a vallás is. A 2010-es évek táján „Latin-Amerikában élt a világ katolikusainak közel 40%-a, több mint 425 millió fő.”²⁵⁷ Ugyanakkor a katolikusok száma csökkenő tendenciát mutat a kontinensen, különösen a 20. század második felétől. Ecuadorban a katolikus hívők aránya 1950-ben 98% volt, 2014-ben csak 79%.²⁵⁸ Megnőtt az adventista és pünkösdi felekezetek szerepe, különösen az ország elmaradottabb területein, mint Chimborazo provincia. A katolicizmus mintegy 20%-os visszaesése Ecuadorban

²⁵¹ GOODWIN, Geoff Bryant (2014): *The double movement in the Andes: land reform, land markets, and indigenous mobilisation in Highland Ecuador (1964–1994)*. PhD Thesis, UCL Institute of the Americas.

²⁵² Demográfia. FLACSO. Forrás: www.eurosur.org/FLACSO/mujeres/ecuador/demo.htm (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁵³ *The World Factbook* 2017.

²⁵⁴ VILLACÍS, BYTON – CARRILLO, Daniela (2011): *Estadística demográfica en el Ecuador: diagnóstico y propuestas*. Quito, INEC. 10.

²⁵⁵ *The World Factbook* 2017.

²⁵⁶ ANDERLE Ádám (2008): Indián irredenta? *Külügyi Szemle*, 7. évf. 3. sz. 152–153.

²⁵⁷ Pew Research Center (2014): *Religion in America*. Forrás: www.pewforum.org/2014/11/13/religion-in-latin-america/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁵⁸ 74%-kal számol a *The World Factbook* 2017.

markáns, de egyes latin-amerikai államokban ez a változás még nagyobb léptékű volt.²⁵⁹ A *Latinobarometro* intézményekkel kapcsolatos felmérése alapján az ecuadoriak még mindig leginkább az egyházakban²⁶⁰ bízna (74%) – utána pedig a fegyveres erők következnek 66%-kal.

Ez utóbbi adat különösen annak fényében meglepő, hogy Ecuadort története során többször irányította a hadsereg – a legutolsó alkalommal az 1970-es években –, s hogy 1941-ben az ország vereséget szenvedett Perutól, ami 200 000 km²-nyi terület elvesztésével járt. A lakosság bizalma mégis jelentős a fegyveres testületben, s nemcsak több mint a latin-amerikai átlag (46%), hanem a régióban a legmagasabb. A rendőrség megítélése Latin-Amerikán belül itt a második legjobb (a lakosság 53%-a bízik benne), a politikai pártoké pedig a harmadik. Utóbbi azonban mindössze 20%-os értékkel került a dobogóra, ami jól mutatja a latin-amerikaiak kiábrándultságát a politikai életből. A felmérés során a megkérdezettek 40%-a nyilatkozott úgy, hogy nem elég a jövedelme a megélhetéshez, 15%-a pedig azt mondta, hogy megfelelő mennyiségű élelmiszerhez sem tud jutni.²⁶¹ A politikai és gazdasági feszültségek pedig történetileg nagyban hozzájárultak a migrációs mozgások felerősödéséhez.

Ecuador társadalmi valóságát erőteljesen alakították az országon belüli, majd – az utóbbi évtizedekben – a nemzetközi migrációs folyamatok. 2013-ban a lakosság 7,4%-a élt külföldön, ez számosítva több mint 1 millió fő.²⁶² Az utolsó két nagy kivándorlási hullám a 80-as évek elején, illetve a 90-es évek végén és a 2000-es évek elején zajlott, egybeesve a push-tényezőként ható gazdasági válságokkal. A legnépzszerűbb célországok az Amerikai Egyesült Államok és Spanyolország voltak, amelyek 2013-ra több mint 400 ezres ecuadori közösséggel rendelkeztek.²⁶³ A hazaküldött összegek elérték a 3089 millió amerikai dollárt (2008). Azóta csökkenő tendencia figyelhető meg (2434 millió USD, 2015), amelynek háttérében egyrészt a beszűkülő külhoni anyagi lehetőségek állnak (különösen Spanyolországban), másrészt pedig a növekvő hazaköltözés, amelyben a javuló gazdasági kilátások mellett az agilis ecuadori diaszpórapolitika is szerepet játszott.²⁶⁴

Nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő az ecuadori kormányzat proaktív, szolgáltató magatartása a kivándorlók érdekeinek védelme, illetve a hazatérés ösztönzése terén. Rafael Correa megválasztása után nemzeti migrációügyi titkárságot hozott létre, amely 2013-ban tovább bővült: a külügyminisztérium új neve Külügyi és Humán Mobilitási Minisztérium (*Ministerio de Relaciones Exteriores y Movilidad Humana*) lett, és a miniszter két helyettese közül az egyik a külpolitikáért, a másik a diaszpóráért felel, beleértve a hazaköltözni kívánó migránsokat segítő programok felügyeletét is. A komplex hazatérési támogatási rendszerben egy külön fejlesztési bank nyújt egyszeri, vissza nem térítendő támogatást az emigrációból hazatérő kisbefektetők számára.²⁶⁵ A (később hazatérési támogatás névre átkeresztelt)

²⁵⁹ Pew Research Center 2014.

²⁶⁰ A kérdés nem csak a katolikus egyházra vonatkozott.

²⁶¹ *Informe 2017*, 21–23.

²⁶² *Migration and Remittances Factbook* 2016. Washington D. C., World Bank Group – KNOMAD. 113.

²⁶³ JOKISCH, Brad D. (2014): Ecuador: From Mass Emigration to Return Migration? *Migration Policy Institute*, 2014. 11. 24. Forrás: www.migrationpolicy.org/article/ecuador-mass-emigration-return-migration (Letöltés ideje: 2018. 04. 08.)

²⁶⁴ *Migration and Remittances Factbook* 2016, 113.

²⁶⁵ SOLTÉSZ, Béla (2015): Latin-amerikai migrációs körkép. In TARRÓSY István – GLIED Viktor – VÖRÖS Zoltán szerk.: *Migrációs tendenciák napjainkban*. Pécs, IDResearch. 177–192.

Cucayo Alap (*Fondo Cucayo*) 2008-tól lépett működésbe, és első két évében az ecuadori állam 3 millió dollárt utalt ki 230 projektre, amelyekhez a migránsok összesen 11,5 millió dollár önrésszel járultak hozzá. A projektek csaknem ötezer új munkahelyet teremtettek: jellemzően családi vagy szövetkezeti tulajdonban levő szolgáltató vagy árutermelő mezőgazdasági vállalkozások kaptak 25 vagy 50%-nyi támogatást. A külügyminisztérium célja az, hogy üzleti tervek készítésével, piaci hitelfelvételi lehetőségekről nyújtott tájékoztatással is segítse a hazaköltözőket.²⁶⁶

Ecuador ugyanakkor bevándorlóország is. Élnek területén kínaiak, jamaikaiak,²⁶⁷ kolumbiaiak, libanoniak és más közösségek.²⁶⁸ Ezek eredete általában a 19. századba nyúlik vissza. A legfiatalabb csoportot a szomszédos kolumbiaiak alkotják; tömeges bevándorlásuk a 20. század második felében zajlott, és az országukban uralkodó polgárháborús helyzethez köthető. A libanoni közösség nagyjából 100 000 főre tehető, s az összlakossághoz viszonyított arányánál jóval nagyobb gazdasági és politikai súlya van.²⁶⁹ Klasszikus példa az 1992-es elnökválasztás, amelynek második és harmadik helyezettje is a libanoni közösségből származott (Jaime José Nebot Saadi és Abdalá Bucaram Ortiz), a győztes Sixto Duránnak pedig alelnöke volt második generációs libanoni bevándorló (Alberto Dahik Garzosi).²⁷⁰

Belpolitikai folyamatok

„Ecuador nagyon nehéz kormányozni” – nyilatkozta José María Velasco Ibarra (1893–1979), aki ötször volt az ország elnöke, de csak egy elnöki ciklus során sikerült neki végig hatalmon maradni. Utolsó elnöki időszakát 1968-ban kezdte el, azonban katonai puccs bukatta meg a hetvenes évek elején. Nem ez volt az első eset, hogy a katonaság megragadta a hatalmat, ezt tette gazdasági mélyrepülések idején, 1925-ben és 1963-ban is.²⁷¹ Az 1972 és 1979 közötti időszak azonban az utolsó volt, hogy a hadsereg irányította az országot. 1979 óta civilek gyakorolják a hatalmat. A meginduló demokratizálódást azonban nem kísérte jelentős gazdasági növekedés és életszínvonal-javulás, következésképpen tömegek ábrándultak ki az új rendszerből. A nyolcvanas évek elején egész Latin-Amerikán gazdasági válság söpört végig, s természetesen Ecuador sem hagyta érintetlenül (–0,34 GDP, 1983). A legsúlyosabb krízis azonban a kilencvenes évek végén bontakozott ki az országban.

A válság előzményei Abdalá Bucaram katasztrofális elnökségében keresendők. A libanoni származású, *El Loco*, azaz Örült becenévvel illetett extravagáns populista politikus

²⁶⁶ MONCAYO, Isabel (2011): El plan “Bienvenid@S a Casa”: Estudio sobre la experiencia del Fondo “El Cucayo”. *Serie Avances de Investigación n° 51*. Quito–Madrid, FLACSO Sede Ecuador – Fundación Carolina.

²⁶⁷ Többségükben azon jamaikaiak leszármazottjai, akik a Quito–Guayaquil-vasútvonal megépítéséhez érkeztek munkásnak.

²⁶⁸ Például lásd JANCÓS Katalin (2008): Roma szervezetek Ecuadorban és Kolumbiában. In ANDERLE Ádám szerk.: *A láthatatlan nép: cigányok az Ibériai-félszigeten és Latin-Amerikában*. Szeged, SZTE. 83–97.

²⁶⁹ CHANG, Carlos Torres (2006): La libanesa, una colonia con historia desde 1875. *El Universo*, 2006. 07. 30. Forrás: www.eluniverso.com/2006/07/30/0001/14/A8D3581669B84C3188E1877EE5560D5E.html (Letöltés ideje: 2019. 10. 24.)

²⁷⁰ MORENO TAPIA, Camila Isabel (2014): *Hacia la mitad del mundo: la inmigración en Ecuador*. Pamplona, Universidad de Navarra, grado de humanidades, trabajo de fin de grado.

²⁷¹ A húszas évek közepén ért véget a kakaóboom, 1961-ben pedig Ecuadorban az egy főre jutó GDP mindössze 2215 dollár volt.

1996-ban került az ország élére a szavazatok 54,5%-val – rövid időre. Népszerűsége a növekvő nepotizmus és korrupció miatt hamar apadni kezdett. Fél évvel elnöki ciklusának megkezdése után a Kongresszus az ország irányítására alkalmatlannak nyilvánította. Nem sokkal később került az elnöki székbe Quito volt polgármestere, a libanoni–német származású Jamil Mahaud Witt (1998–2000), akinek az elnöksége, ha lehet, még Bucaraménál is népszerűtlenebbé vált az országon végigsöprő pénzügyi és gazdasági válság miatt. Politikai bukása óta az Amerikai Egyesült Államokban él, Ecuadorban sikkasztásért körözik. Végül a válságkezelés részeként 2000-ben a nemzeti valutát, a *sucre*t²⁷² kivonták a forgalomból, és de facto fizetőeszközként bevezették az amerikai dollárt. Ez mind a mai napig így maradt, vagyis jelenleg Ecuador nem rendelkezik tényleges nemzeti valutával – a tranzakciók mind készpénzben, mind pedig számlapénzként az amerikai dollárt használják.

A 21. században kibontakozó kedvezőbb világ gazdasági helyzet Ecuadornak is lehetőséget biztosított a talpra állásra. Ebben az időszakban volt rövid ideig az ország pénzügyminisztere, s szerzett népszerűséget Rafael Correa, aki később tíz éven át vezette az országot. Míg a 20. században egy átlagos ecuadori kormány kevesebb, mint két évet volt hatalmon,²⁷³ Correa 2007-ben került az elnöki székbe, s onnan 10 évvel később távozott. A több nyelven beszélő, karizmatikus guayaquili közgazdász,²⁷⁴ populista, nacionalista, egyúttal a latin-amerikai baloldalhoz kötődő elnökségei stabilitást és gazdasági fellendülést hoztak, azonban a demokratikus tér beszűkülését is. Kampányígéretéhez híven új alkotmányt vezetett be (2008) – ez volt az ország történetében a huszadik –, majd az alapcharta alapján újra elnökválasztást rendeztek (2009), amelyet Correa az első körben, a szavazatok 52%-val megnyert.²⁷⁵ A 2008-as alkotmány kiterjesztette az elnöki hatalmat, és kimondta, hogy valaki lehet kétszer egymás után elnök. Ennek megfelelően – nem számítva az alkotmány életbelépése előtti 2006 óta folytatott elnöki tevékenységét – Correa 2013-ban is indult. Ekkor aratta legnagyobb arányú győzelmét (57%).

Correa népszerűsége egybeesett a gazdasági sikerekkel: Ecuador 2011-ben kiugró, 7,87%-os GDP-növekedést produkált. Azóta viszont a növekedés üteme lelassult, sőt 2016-ra negatívba fordult (–1,6%). Ráadásul begyűrűzött az országba az Odebrecht korrupciós botrány, amely a legmagasabb politikai körökig ért (lásd a kapcsolatok fejezetet). Következésképp Correa támogatottsága lecsökkent; míg 2013-ban a lakosság 73%-a állt mögötte,

²⁷² 1884–2000 között Ecuador fizetőeszköze, amelyet a függetlenségi harcok hősről, a – mai Ecuador területén vívott – pichinchai csata győzteséről, José Antonio Sucre-ről neveztek el. A marsall földi maradványai a quitói katedrálisban nyugszanak. Az ő nevét viseli a nemzeti színház és a quitói nemzetközi reptér is.

²⁷³ HANRATTY 1991, 3.

²⁷⁴ Belgiumban és az Amerikai Egyesült Államokban tanult ösztöndíjjal. PhD-fokozatot szerzett közgazdaságtanból.

²⁷⁵ Correa minden népszerűsége mellett is megosztotta az ecuadori társadalmat. Elnökségének legkritikusabb pillanata 2010-ben következett be, amikor a fizetések miatt a rendőrség egy része sztrájkot kezdett. A politikus személyes jelenlétével kívánta csillapítani az elégedetlenséget. A tüntetők azonban könnygázt fújtak rá, majd egy közeli kórházban tartották túsul. A katonaság elitalakulatai mentették ki 12 óra elteltével. Correa az incidenst puccskísérletként értékelte.

ez az arány 2016-ra 40%-ra apadt.²⁷⁶ Mindezek hozzájárulhattak ahhoz, hogy a politikus úgy döntött, nem indul 2017-ben, hanem alelnökét támogatja.

A választásokon győztes korábbi alelnök, Lenín Moreno 2017. májusi beiktatása óta vezeti Ecuadorot. A korábban a turizmus területén aktív politikus 1998-ban egy utcai rablótámadás során lőtt sebet kapott, amelynek következtében mozgáskorlátozottá vált és kerekesszékre kényszerült. Ennek ellenére nem hagyta abba az aktív politizálást, 2013-tól az ENSZ fogyatékkal élők ügyeivel foglalkozó különmegbízottjaként tevékenykedett. Elnökké választásával ő lett a világ jelenleg egyetlen mozgáskorlátozott államfője. Bár korábban úgy tűnt, hogy Rafael Correa politikai irányvonalát viszi tovább, a jelek szerint függetlenítette magát egykori mentorától: 2017 novemberében Ecuadorban népszavazást tartottak, s ennek eredményeképpen megszavazták, hogy egy ember legfeljebb két ciklust tölthet ki az ország elnökeként. Ezzel Rafael Correa hatalomba való visszatérése előtt bezárt az út.²⁷⁷

Külpolitikai folyamatok

Annak ellenére, hogy Ecuador a legkisebb andoki állam, nem elhanyagolható tényező az Amerikai Egyesült Államok dél-amerikai relációiban, részint kőolajkészletei miatt. Csendes-óceáni partvidéke révén Ecuador Ázsia felé is igyekszik kapcsolatokat létesíteni, továbbá aktív szerepet vállal a latin-amerikai integrációs törekvésekben is. Stratégiai pozíciója azonban problémákat is jelent az ország számára: mivel a szubkontinens legnagyobb kokatermesztő és kokain-előállító államai, Peru és Kolumbia között fekszik, Ecuador a nemzetközi drogereskedelem fontos tranzitországává vált, ami komoly biztonságpolitikai probléma.

Az Egyesült Államok és Ecuador kapcsolata történetileg igen szoros, ám a hidegháború és különösen az 1970-es évek során több kisebb-nagyobb hullámvölgy jellemezte. Az 1973-as olajbojkottra válaszul az Amerikai Egyesült Államok megvonta az OPEC-tag-államoktól a vámkedvezményeket. Ez Ecuadorot is sújtotta, pedig a bojkottban nem is vett részt. Az évtized második felében az amerikai vezetés nem engedte Izraelnek, hogy Kfir vadászbombázó repülőgépeket adjon el a dél-amerikai országnak az azokban található General Electric motorok miatt. Szintén rontották a viszonyt a tengeri halászattal kapcsolatos nézeteltérések, azaz hogy mi számít nemzetközi víznek, s mi ecuadori felségterület, hol halászhatnak az amerikai hajók.²⁷⁸ Mindezek a kétoldalú kapcsolatokat mégsem befolyásolták jelentősen, hiszen az Egyesült Államoknak nem volt érdeke az, hogy Ecuadorot a szocialista világ vagy egyenesen a vele 1969 óta diplomáciai kapcsolatokat fenntartó Szovjetunió karjaiba lökje.

²⁷⁶ A gazdasági nehézségekkel párhuzamosan 2009 után Latin-Amerika-szerte csökkent a politikai vezetők népszerűsége. Míg 2009-ben 6 országban 60% feletti tetszési arányt mértek, s a legalacsonyabb régióbeli érték 34% volt, addig 2017-re 36% lett a regionális átlag. Forrás: *Informe 2017*. Buenos Aires, Corporación Latinobarómetro. 18–19.

²⁷⁷ CELI MOSCOSO, Manuela (2017): Lenín Moreno: ¿un punto de inflexión para Alianza País? *Nueva Sociedad*, No. 269. 4–16.

²⁷⁸ HANRATTY 1991, 198.

Az USA–Ecuador-viszony a hidegháború után, a posztbipoláris világban vált fagyossá a latin-amerikai baloldal megerősödésével. Rafael Correa már elnökválasztási kampányában beharangozta, hogy nem fogja meghosszabbítani az 1999-ben 10 évre kötött szerződést, amelynek alapján az Amerikai Egyesült Államok bázist tart fenn a tengerparti Mantában.²⁷⁹ Elnökként a témával kapcsolatban provokatívan a következőket nyilatkozta: hisz a reciprocitás elvében, tehát semmi kifogása az ellen, ha az amerikaiak maradnak Mantában, feltéve, hogy Ecuadornak is lehetősége nyílik katonai bázist létesíteni Floridában. Végül a 2008-as új ecuadori alkotmány kimondta, hogy az ország területén külföldi katonai bázis nem létesíthető; az utolsó amerikai katonák pedig 2009-ben elhagyták az országot. A viszony azonban nem javult. 2011-ben Ecuador kiutasította az amerikai nagykövetet, mire az Egyesült Államok is ezt tette a dél-amerikai ország első számú diplomáciai képviselőjével.²⁸⁰ Ugyan a két ország rövid időn belül normalizálta kapcsolatait, további feszültséget szült az, hogy Ecuador menedéket biztosított Julian Assange-nak 2012-ben. A WikiLeaks ausztrál alapítója azóta is Ecuador londoni követségén tartózkodik.

Az Egyesült Államoktól való gazdasági-politikai függést ellensúlyozandó, Rafael Correa kormánya igyekezett szélesíteni az ország mozgásterét. A legfontosabb új partner Kína volt: bár a két ország már 1980 óta tart fenn diplomáciai nexust, a bilaterális gazdasági és egyéb kapcsolatok csak a 21. században váltak intenzívvé. Mára Kína Ecuador legfontosabb kereskedelmi partnerei és hitelezői közé tartozik. Cégei különösen aktívak a vízenergia terén: a nyolc – épülőben lévő vagy már elkészült – ecuadori vízerőmű közül hetet kínai vállalkozók építettek.²⁸¹ Rafael Correa 2015-ben járt hivatalos látogatáson Kínában, Hszi Csin-ping kínai elnök ezt 2016-ban viszonzta.²⁸² A kapcsolat árnyoldalát mutatja, hogy 2018 februárjában Correeának az ügyészség előtt kellett vallomást tennie az elnöksége alatt lebonyolított kőolajeladásokkal és az ezekhez kötődő kínai és thaiföldi hitelekkel kapcsolatban, korrupció vádja miatt.²⁸³

Nem sokkal korábban gyűrűzött be az Odebrecht-botrány az országba. A brazil vállalat a BBC által közzétett adatok alapján közel 800 millió dollárnak megfelelő összeget költött arra, hogy a világ különböző országaiban koncessziókat nyerjen el. Ecuadorban az áhított infrastrukturális megrendelések bevallottan 33,5 millió dollár kenőpénzébe kerültek a cégnek. A korrupciós ügy a politikai szféra legmagasabb berkeit is érintette, Ecuador alelnökét, Jorge Glast a bíróság első fokon hat év szabadságvesztésre ítélte.²⁸⁴

²⁷⁹ SOLANO, Gonzalo: U.S. Closes Military Post in Ecuador. *The Washington Post*, 2009. 09. 19. Forrás: www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/09/18/AR2009091803407.html (Letöltés ideje: 2018. 04. 09.)

²⁸⁰ BEITTEL, June S. (2013): *Ecuador: Political and Economic Conditions and U.S. Relations*. USA, Congressional Research Service.

²⁸¹ Spotlight: Xi's visit expected to lift China-Ecuador pragmatic cooperation to higher level. *Xinhua*, 2016. 11. 17. Forrás: www.xinhuanet.com/english/2016-11/17/c_135837771.htm (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁸² China, Ecuador relations to improve when Xi visits. *Xinhua*, 2016. 11. 10. Forrás: www.xinhuanet.com/english/2016-11/10/c_135820152.htm (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁸³ Correa, citado a declarar en pesquisa por venta de crudo a China. *HispanTV*, 2018. 02. 01. Forrás: www.hispantv.com/noticias/ecuador/367278/correa-corrupcion-venta-petroleo-china (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁸⁴ Ecuador VP Jorge Glas sentenced for corruption in Odebrecht case. *BBC Mundo*, 2017. 12. 13. Forrás: www.bbc.com/news/world-latin-america-42346881 (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

„Ecuador Dél-Amerika kapuja kíván lenni Ázsia számára” – nyilatkozta Ricardo Patiño²⁸⁵ ecuadori külügyminiszter. Ennek a célkitűzésnek a része a Manta–Manaus-közlekedési tengely tervezett kiépítése, amely a csendes-óceáni partvidéket kötné össze az amazóniai nagyvárossal, s rajta keresztül az Atlanti-parttal. Ezzel alternatívát kínálnának a Panama-csatorna elkerülésére. Mivel Ecuador nem szomszédos Brazíliával,²⁸⁶ az útnak egy harmadik országon is át kell vezetnie. Peru kézenfekvő választás lenne, azonban gazdaságilag ellenérdekelt, hiszen jelenleg ő tölti be az Ecuador által keresett kapuszerepet.

További latin-amerikai szerepvállalása tekintetében Ecuadort az integrációkra való nyitottság jellemzi. Az ország alapító tagja az Andok Közösségnek, a Dél-amerikai Nemzetek Uniójának (UNASUR), a Latin-amerikai és Karibi Államok Közösségének (CELAC). Az UNASUR székhelye, illetve az Andok Közösség bírósága Quitóban található.²⁸⁷ Mindezek mellett az ecuadori vezetés a 2000-es évek elején elsősorban ideológiai megfontolások alapján közeledett Kubához és Venezuelához. Az ország csatlakozott a karibi sziget és a dél-amerikai ökolajóriás kezdeményezésére létrehozott imperialistaellenes és anti-neoliberális ALBA (Bolívari Szövetség a Mi Amerikánk Népei Számára) szervezethez. Correa számos fórumon kiállt a kubai vezetés mellett, és követelte a szigetország körüli gazdasági blokád megszüntetését. Továbbá 2012-ben nem vett részt a Kolumbiában 31 kormányfő részvételével rendezett Amerika-csúcson (*VI. Cumbre de las Américas*), mivel azon a kubaiak nem lehettek jelen. Utolsó elnöki látogatása 2017-ben Kubába vezetett, ahol megkapta a José Martí-kitüntetést.²⁸⁸

A jövőben Ecuador külpolitikáját az UNASUR és az ALBA körüli bizonytalanságok ismét pragmatikusabb irányba terelhetik: erősödnek az európai kapcsolatok (Ecuador 2017-ben csatlakozott az Európai Unió, Peru és Kolumbia közötti átfogó kereskedelmi egyezményhez), továbbá az ország megfigyelőként részt vesz a Csendes-óceáni Szövetség munkájában, amely Mexikó, Kolumbia, Peru és Chile szabadkereskedelem-párti vezetőinek közös projektje. Hosszú távon ezek a regionális igazodási irányvonalak több gazdasági előnnyel járhatnak Ecuador számára, mint a korábban favorizált venezuelai orientáció.

Felhasznált irodalom

- ACOSTA ÁLVAREZ, Homero (2017): Correa transformó la relación entre Ecuador y Cuba en ejemplo de fraternidad. *Cubadebate*, 2017. 05. 05. Forrás: www.cubadebate.cu/opinion/2017/05/05/correa-transformo-la-relacion-entre-ecuador-y-cuba-en-ejemplo-de-fraternidad/#.WtBMgS5ubEt (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- ANDERLE Ádám (2008): Indián irredenta? *Külügyi Szemle*, 7. évf. 3. sz. 152–153.

²⁸⁵ Ecuador and Brazil intensify trade relations and cooperation, Ministerio de Relaciones Exteriores y Movilidad Humana. Forrás: www.cancilleria.gob.ec/ecuador-and-brazil-intensify-trade-relations-and-cooperation/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

²⁸⁶ Még egy ilyen dél-amerikai állam van: Chile.

²⁸⁷ SOLTÉSZ Béla (2011): Latin-Amerika: Integrációk túlkínálata. *Fordulat*, 16. évf. 4. sz. 124–143.

²⁸⁸ ACOSTA ÁLVAREZ, Homero (2017): Correa transformó la relación entre Ecuador y Cuba en ejemplo de fraternidad. *Cubadebate*, 2017. 05. 05. Forrás: www.cubadebate.cu/opinion/2017/05/05/correa-transformo-la-relacion-entre-ecuador-y-cuba-en-ejemplo-de-fraternidad/#.WtBMgS5ubEt (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)

- AUTY, Richard M. (1993): *Sustaining Development in Mineral Economies: The Resource Curse Thesis*. London, Routledge.
- BAKTAY Ervin – JUHÁSZ Vilmos – TEMESY Győző (1938): *A Föld felfedezői és meghódítói IV. Észak-, Közép- és Dél-Amerika*. Budapest, Révai Irodalmi Intézet.
- BEITTEL, June S. (2013): *Ecuador: Political and Economic Conditions and U.S. Relations*. USA, Congressional Research Service.
- BRAVO, Luis (1890): *América y España en la exposición universal de París de 1889*. Paris, Imprimerie Administrative Paul Dupont.
- BTI (2016): *Ecuador Country Report*. Gütersloh, Bertelsmann Stiftung.
- CARROLL, Rory: \$350m to leave oil in the ground. *The Guardian*, 2007. 08. 31. Forrás: www.theguardian.com/environment/2007/aug/31/1 (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- CAZORLA, Orlan – GARTOR, Miriam (2015): Los daños por los que la petrolera estadounidense Chevron no ha indemnizado a sus víctimas en Ecuador. *El Diario*, 2015. 06. 06. Forrás: www.eldiario.es/desalambre/petrolera-estadounidense-Chevron-imprega_Ecuador_0_395461212.html (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- CELI MOSCOSO, Manuela (2017): Lenin Moreno: ¿un punto de inflexión para Alianza País? *Nueva Sociedad*, No. 269. 4–16.
- CEPAL (1954): *El desarrollo económico del Ecuador*. México, ONU.
- CHANG, Carlos Torres (2006): La libanesa, una colonia con historia desde 1875. *El Universo*, 2006. 07. 30. Forrás: www.eluniverso.com/2006/07/30/0001/14/A8D3581669B84C3188E1877EE5560D5E.html (Letöltés ideje: 2019. 10. 24.)
- China, Ecuador relations to improve when Xi visits. *Xinhua*, 2016. 11. 10. DOI: <https://doi.org/10.1055-/s-0035-1570231>
- CHISAGUANO, Silverio (2006): *La población indígena del Ecuador*. Quito, INEC.
- Correa, citado a declarar en pesquisa por venta de crudo a China. *HispanTV*, 2018. 02. 01. Forrás: www.hispantv.com/noticias/ecuador/367278/correa-corrupcion-venta-petroleo-china (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- Demografia. *FLACSO*. Forrás: www.eurosur.org/FLACSO/mujeres/ecuador/demo.htm (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- Ecuador. In *Pueblos Indígenas y Derechos Constitucionales en América Latina: un panorama*. México, Instituto Nacional de Lenguas Indígenas.
- Ecuador and Brazil intensify trade relations and cooperation, Ministerio de Relaciones Exteriores y Movilidad Humana. Forrás: www.cancilleria.gob.ec/ecuador-and-brazil-intensify-trade-relations-and-cooperation/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- Ecuador producirá 700.000 barriles diarios de petróleo en 2021, promete ministro de Hidrocarburos. *Andes*, 2017. 11.09. Forrás: www.andes.info.ec/es/noticias/economia/1/ecuador-producira-700-000-barriles-diarios-de-petroleo-en-2021-promete-ministro-de-hidrocarburos (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- Ecuador VP Jorge Glas sentenced for corruption in Odebrecht case. *BBC Mundo*, 2017. 12. 13. Forrás: www.bbc.com/news/world-latin-america-42346881 (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- ESPINOSA, Carlos – LOMNÉ, Georges comp. (2013): Ecuador y Francia: diálogos científicos y políticos (1735–2013) In *L'Équateur et la France: un dialogue scientifique et politique (1735–2013)*. Quito, FLACSO, Sede Ecuador – Embajada de Francia en Ecuador, Instituto Francés de Estudios Andinos.

- GOODWIN, Geoff Bryant (2014): *The double movement in the Andes: land reform, land markets, and indigenous mobilisation in Highland Ecuador (1964–1994)*. PhD Thesis, UCL Institute of the Americas.
- GREENBERG, Peter (2016): *Ecuador. The Royal Tour*. Check Six Productions.
- GYLFASON, Thorvaldur (2001): Natural Resources and Economic Growth: What is the connection? *CESifo Working Paper*, No. 530. DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-642-57464-1_5
- HANRATTY, Dennis M. ed. (1991): *Ecuador – a Country Study*. Washington D. C., Library of Congress.
- HARRIS, Mark (2017): Revisiting first contacts on the Amazon, 1500–1562. *Revista Tempo*, Vol. 23, No. 3. 509–527. DOI: <https://doi.org/10.1590/tem-1980-542x2017v230306>
- HIDROVO QUIÑÓNEZ, Tatiana (2006): Manta: una ciudad-puerto en el siglo XIX. Economía regional y mercado mundial. *Procesos*, Vol. 24, 83–106. DOI: <https://doi.org/10.29078/rp.v1i24.207>
- Informe 2017*. Buenos Aires, Corporación Latinobarometro.
- JANCÓS Katalin (2008): Roma szervezetek Ecuadorban és Kolumbiában. In ANDERLE Ádám szerk.: *A láthatatlan nép: cigányok az Ibériai-félszigeten és Latin-Amerikában*. Szeged, SZTE. 83–97.
- JOKISCH, Brad D. (2014): Ecuador: From Mass Emigration to Return Migration? *Migration Policy Institute*, 2014. 11. 24. Forrás: www.migrationpolicy.org/article/ecuador-mass-emigration-return-migration (Letöltés ideje: 2018. 04. 08.)
- LETENYEI László (2008): *Tanulmányok az Andokról*. Budapest, TeTT könyvek.
- LETENYEI László – VÖRÖS Miklós – GULYÁS Anna (1994): *Otavaló. XX. századi életformaváltás ecuadori indiánoknál*. Budapest, Néprajzi Múzeum.
- Migration and Remittances Factbook 2016*. Washington D. C., World Bank Group – KNOMAD.
- MONCAYO, Isabel (2011): El plan “Bienvenid@S a Casa”: Estudio sobre la experiencia del Fondo “El Cucayo”. *Serie Avances de Investigación n° 51*. Quito–Madrid, FLACSO Sede Ecuador – Fundación Carolina.
- MORENO TAPIA, Camila Isabel (2014): *Hacia la mitad del mundo: la inmigración en Ecuador*. Pamplona, Universidad de Navarra, grado de humanidades, trabajo de fin de grado.
- OECD (2016): *Ecuador*. Forrás: <https://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/ecu/> (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- OPEC: *Ecuador facts and figures*. Forrás: www.opec.org/opec_web/en/about_us/148.htm (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- Pew Research Center (2014): *Religion in America*. Forrás: www.pewforum.org/2014/11/13/religion-in-latin-america/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- Ports of Ecuador*. Forrás: <https://seaport.homestead.com/files/ecuador.html> (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- ROCHA, Hernando (1988): Castro, Shultz and Ortega in Ecuador for inauguration. *UPI*, 1988. 08. 09. Forrás: www.upi.com/Archives/1988/08/09/Castro-Shultz-and-Ortega-in-Ecuador-for-inauguration/1667587102400/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- Secretaría Nacional de Planificación y Desarrollo* (é. n.): Niveles administrativos de planificación. Forrás: www.planificacion.gob.ec/3-niveles-administrativos-de-planificacion/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 29.)
- SKIDMORE, Thomas – SMITH, Peter – GREEN, James (2010): *Modern Latin America*. New York – Oxford, OUP.
- SOLANO, Gonzalo: U.S. Closes Military Post in Ecuador. *The Washington Post*, 2009. 09. 19. Forrás: www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2009/09/18/AR2009091803407.html (Letöltés ideje: 2018. 04. 09.)

- SOLTÉSZ Béla (2011): Latin-Amerika: Integrációk túlkínálata. *Fordulat*, 16. évf. 4. sz. 124–143.
- SOLTÉSZ, Béla (2015): Latin-amerikai migrációs körkép. In TARRÓSY István – GLIED Viktor – VÖRÖS Zoltán szerk.: *Migrációs tendenciák napjainkban*. Pécs, IDResearch. 177–192.
- Spotlight: Xi's visit expected to lift China-Ecuador pragmatic cooperation to higher level. *Xinhua*, 2016. 11. 17. Forrás: www.xinhuanet.com/english/2016-11/17/c_135837771.htm (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- SZENTE-VARGA Mónika (2015): Pillanatkép: Ecuador 1920-ban. *Acta Scientiarum Socialium*, 45. sz. 51–59.
- The World Factbook* 2017. Washington D. C., CIA.
- Tras las cifras de Quito, Instituto Nacional de Estadística y Censos. *INEC*, 2017. 12. 05. Forrás: www.ecuadorencifras.gob.ec/tras-las-cifras-de-quito/ (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- VAUGHAM, Adam (2017): Ecuador risks Opec split by increasing oil output. *The Guardian*, 2017. 07. 18. Forrás: www.theguardian.com/business/2017/jul/18/ecuador-opec-oil-output-production-cuts-price (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- VIDAL, John: Project to leave oil in ground under Yasuní park reaches \$300m. *The Guardian*, 2012. 11. 23. Forrás: www.theguardian.com/environment/2012/nov/23/yasuni-oil-ground-project (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- VIDAL, John: Oil drilling underway beneath Ecuador's Yasuní national park. *The Guardian*, 2016. 10. 26. Forrás: www.theguardian.com/environment/2016/oct/26/oil-drilling-underway-beneath-ecuadors-yasuni-national-park (Letöltés ideje: 2018. 04. 13.)
- VILLACÍS, Byron – CARRILLO, Daniela (2011): *Estadística demográfica en el Ecuador: diagnóstico y propuestas*. Quito, INEC.